

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Feminist coğrafyacılar kamusal-özel karşıtlığını çok uzun yıllardır çalışıyorlar (Mitchell, 2000). Batı toplumlarında evin (*home*) ve işin (*work*) fiziksel ayrışması endüstri devrimi ile kapitalist ekonomik sistemin başlangıcına kadar geri götürülebilir (Domosh ve Seager, 2001).
- ▶ Dolayısıyla feminist coğrafyacılar bu alt disiplinin politik nosyonunu da var eden bir etken olarak üretim biçimlerinin kapitalist modeliyle ilişkili olan kamusal-özel karşıtlığını teorilendirmede çok işe yarayan Marksist teoriden doğal olarak etkilenmişlerdir.

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- Bu araştırmacılar kapitalizm ve patriyarkanın karşılıklı olarak birbirlerini nasıl güçlendirdiklerini ve bu her iki toplumsal ilişkiler sisteminin üretim ve yeniden üretim mekânlarının fiziksel ve ideolojik ayrışmasını nasıl da desteklediğine dikkat çektiler (McDowell, 1999; Domosh ve Seager, 2001).

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- Bu çerçevede feminist coğrafyacılar özellikle de toplumlarda kadınlar için materyalist sonuçlar doğuran 'ev işi' ve 'ücretli iş' konteksinde işgücünün mekânsal olarak ayrışmasına odaklandılar (McDowell, 1993a; Peet, 1998; Dixon ve Jones III, 2006).

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Aynı zamanda onlar, kadınların özel mekândaki ücretsiz işçiliğinin kapitalist sistemin sürdürülmesinde nasıl da işe yaradığını açık ettiler.
- ▶ Tam da bu noktada kapitalist üretim biçiminin sürdürülebilmesi adına işgücü ihtiyacını etkin bir biçimde yeniden üretme konusunda kadınların evde çocuk yetiştirebilen kişi olarak tanımlanmaları ve yönlendiriliyor olmalarının (McDowell, 1999) ifşası mevcut patriyarkal düzenin göz ardı etmek istediği bir şeydi.

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- Bu yapı içerisinde özel mekândaki kadınlar kocalarının ya da hanehalklarındaki çalışanların fiziksel, cinsel ve psikolojik-duygusal açıdan desteklenmesi göreviyle sorumlu tutuluyorlardı (McDowell, 1999; Mitchell, 2000; Domosh ve Seager, 2001). Patriyarkal sistem bu şekilde özel mekânla özelleştirilen kadınları evde tutarak bu altlıktan fazlaca beslendi ve besleniyor.

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Kadınların hareketliliğinin sınırlandırılmış olmasıyla erkekler, kadın partnerlerinin kimliğini ve yaşamlarını kontrol altına alırken kendi güçlerine ilişkin pozisyonlarını da garanti altına alıyorlar (McDowell, 1999).
- ▶ Erkekler ücretli bir iş sahibi olmak ve para kazanmak adına bir yerden ötekine koşuştururlarken, kadınlar tipik olarak evde kalıp kendilerini ailelerine ve ev işlerine adıyorlar. Bu yapı neredeyse zamanlar üstü bir algı biçimiyle ne kadar da doğal gözüküyor...

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin kamusal ve özel mekânlar üzerinden tanımlandığı bu yapı, 'ev' ve 'iş' yaşamıyla mekânlarını sırasıyla dişil ve eril karakteristiklerle donatmaya ve doğallaştırmaya hizmet ediyor (Domosh & Seager, 2001; Johnston, 2005).
- ▶ Bu bağlamda ev, kadınlara ait olan doğal bir yer olarak kurgulanıp yeniden üretilirken, kamusal mekân erkeklerin baskın ve söz sahibi olduğu bir mekânsal öge olarak sunuluyor ve pratik ediliyor (Domosh & Seager, 2001).

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Oysaki yukarıda anılan kapitalist dönemin başlarında pek çok kadının ev dışında çalışmakta olduklarını burada not etmek tarihsel hafıza için önemli olsa gerek. Bu süreçte orta ve alt sınıf kadınlar yereldeki işleri veya aynı zamanda endüstri devrimi esnasında fabrikalarda çalışıyorlardı (McDowell, 1999; Domosh & Seager, 2001; Aktaran: Fleetwood, 2009: 17-18).
- ▶ Ancak toplumun daha yoksul kesimlerindeki kadınların etkin bir biçimde çalışma pratiklerine rağmen kamusal ve özel mekânın ayrışması ve hasıl edilişi ideolojik bakımdan değişmez bir biçime kavuşuyordu (McDowell, 1999).

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Feminist alanyazın, günümüz için 'ev' ve 'iş' ikiliğine özgü algılar konusundaki ideoloji biçiminin sürdüğünü belirtiyor. Dolayısıyla özel mekâna dair, evcilliğe ait, 'doğal ve olması gereken budur' biçimindeki kavrayışların dişilik ve kadınlığa özgü popüler tanımlarla hala bağdaşık olduğunun altını çizmek önemli (McDowell, 1999; Domosh & Seager, 2001).
- ▶ Bu nedenle feminist coğrafyacıların ev ile ilgili algılanan klişe nosyonlara ve özgülüklere onları sorunsallaştırmak adına vurgu yaptıkları gözlemlenir (Fleetwood, 2009: 18).

11 Kamusal-Özel Mekan İkiliği

- ▶ Sanat ve medya alanyazınında ise ev mekânı genellikle aileye ilişkin güvenli, duygusal bir barınak olarak resmedilir (McDowell, 1999; Mitchell, 2000; Domosh & Seager, 2001). Bu noktada 'ev', ahlaki istikrarın, manevi değerlerin, kadının vazifesi ve sorumluluğu alanında kalan ve tüm bunların sembolleştirildiği net bir pozisyona sahiptir (McDowell, 1999; Domosh & Seager, 2001).
- ▶ Kamusal mekânda yer alan 'iş' ise kavramsal bakımdan bir karşıtlık kategorisi içinde kalmaya devam eder. Oysa 'ev', pasifliğin ve saadetin yeri iken 'iş', erkeklerin değerlerini ve ekonomik üretkenliklerini kanıtladıkları eril altlıkla beslenen aksiyon mekânıdır (Domosh & Seager, 2001; Aktaran: Fleetwood, 2009: 18).